رەزا شەوان: چیرۆک بۆ منداڵان.. بەردەکی گەورە لە ناوەڕاستی رێگادا

لە سەردەمەکی رابردوودا، شایەکی زۆر زیرەک و دانا و زانا هەبوو، هەردەم دەیویست لە رێی تاقیکردنەوە و کاری کردارییەوە، گەلەکەی فێری کۆشش و کاری جوان و وانە و پەندی بەسوود بکات.
شەوێکیان، لەو کاتەی کە هەموو خەڵکی نووستبوون. شا لە نزیکی کۆشکەکەیدا، لەسەر چەقی ناوەڕاستی ئەو رێگا سەرەکییەی کە بە بەردەم کۆشکەکەیدا تێدەپەڕی. بەردەکی گەورەی دانا. بەیانی ئەو شەوە، شا خۆی لە پشتی شوورەی باخچەی کۆشکەکەیدا مات دا و لە بەردەکەی دەڕوانی، تا بزانێت چی روودەدات و کێ ئەو بەردە گەورەیە لادەدات.
یەکەمین جار جووتیارێک هات، گالێسکەیەکی پڕ لە گەنمی پێبوو، دەیبرد لە ئاشدا"ئاسیاودا" بیهاڕێت و بیکات بە ئارد.
جووتیارەکە:"باشە! ئەو خەڵکییەی کە بە ئێرەدا رۆیشتوون و ئەم بەردەیان بینیوون، بۆ لایان نەداوە؟ دەک تەمەندرێژ نەبن، ئەمە تەمەڵی و گوێ پێنەدانە" گالێسکەکەی بە لای راستی بەردەکەدا سووڕاندەوە، رێی گرتەبەر و رۆیشت و دوورکەوتەوە، هەر دەیبۆڵان و سکاڵای دەکرد و لۆمەی خەڵکی دەکرد. تومەتباری دەکردن کە هیچیان تیا بەسەر نییە. بێ ئەوەی کە خۆشی دەست بە بەردەکەوە بدا و هەوڵبدا کە لەسەر رێگاکەدا لایبەرێت.
دوای کەمێکی تر، سەربازێکی لاو هات، کە بە درێژایی رێگاکەدا گۆرانی دەوت. سروە بایەکی فێنک پەڕۆکانی سەر کڵاوەکەی دەلەراندەوە، شمشێرێکی بریقەداریش بە لای چەپیەوە بوو. بیری لەوە دەکردەوە، کە لە جەنگدا، چی ئازایەتی و دلێرییەکی بێوێنە دەنوێنێت. سەربازەکە بەردەکەی نەبینی، پێی لێی هەڵکەوت، بە لایەکی رێگاکەدا کەوت. هەستایەوە و خۆڵی سەر جلەکانی تەکاند و شمشێرەکەی هەڵگرتەوە. زۆر لەو خەڵکییە تووڕەبوو، کە ئەم بەردە گەورەیەیان لەسەر ئەم رێگایەدا بینیوە و لایان نەبرووە. بە تەمەڵ و تەوەزەل ناوی بردن. سەربازەکە رۆیشت و دوورکەوتەوە، بێ ئەوەی کە بیر لەوە بکاتەوە، کە پاڵ بە بەردەکەوە بنێ و هەوڵبدات لای بەرێت.

بە درێژایی ئەو ڕۆژە زۆر کەس بەو ڕێگایەدا، بە لای بەردەکەدا ڕۆیشتن، سکاڵایان لە شا و لە خەڵکی دەکرد کە دەبینن ئەم بەردە گەورەیە لە ناوەڕاستی ئەم ڕێگایە دایە، بە ئەو خەڵکە تەمەڵە لایان نەبردووە. بە ئەوەی خۆشیان هیچ هەوڵێک بۆ لابرنی بدەن.
لە دواییدا، لە دوای ڕۆژ ئاوابوون، ئێوارە تاریک بوو. "جوان" ی کچی مام شاسوار، کە کچێکی ئازا و ژیربوو، لە بەیانییەوە تا ئێوارە لە کارگەیەکدا کاری دەکرد. ئێوارە لە گەڕانەویدا بە ماڵەوە. بەردە گەورەکەی بینی، گەرچی زۆریش ماندوو بوو.
لەبەر خۆیەوە وتی:"وا تاریکی داهات، لەوانەیە کەسێک بەم ڕێگایەدا بڕوات و ئەم بەردە نەبینێت و پێی لێهەڵبکەوێت و ئازارێکی زۆری پێبگات. پاڵی پێوە دەنێم و لە ڕێگاکەدا دووری دەخەمەوە" زۆر زەحمەت بوو کە بتوانێت بەردەکە بجووڵێنێت. جوان بە هەموو هێزو تین و توانایەکییەوە، بەردەکەی جولاند و پاڵی پێوەنا.. چەند تلێکی پێیدا، وازی لێنەهێنا تا بە تەواوی لەسەر ڕێگاکە لایبرد و دووری خستەوە.
جوان واقی وڕما، کە بینی لە چاڵێکی شوێنی ژێر بەردەکەدا، سندووقێک هەبوو. سندووقەکەی هەڵگرت.. قورسبوو چونکە پڕبوو لە شتێک. لەسەر سندووقەکە نووسرابوو:"ئەم سندووقە بۆ ئەو کەسەیە، کە ئەم بەردە گەورەیەی لەسەر ڕێگاکەدا لابرد" جوان سندووقەکەی کردەوە، بینی پڕە لە زێڕ. زۆر بە دڵخۆشی و شادییەوە گەڕایەوە بۆ ماڵەوە.
کە ئەم هەواڵە بە شاردا بڵاوبۆوە، جووتیارەکە و سەربازەکە و هەموو ئەوانی تریش کە بەلای بەردەکەدا ڕۆیشتبوون. لەسەر چاڵی بن بەردە گەورەکەی ناوەڕاست ڕێگاکەدا کۆبوونەوە، بە پێیەکانیان خۆڵەکەیان لادەبرد، بەو هیوایەی کە پارچە زێڕێک بدۆزنەوە.
لەم کاتەدا شا گەیشتە شوێنی بەردەکە، وتی:"هاوڕێکانم، گەلێ جار کۆسپ و کێشە دێنە ڕێمان، بە دەنگێکی بەرز سکاڵا دەکەین و دەبۆڵێنین. گەر بمانەوێت خۆمان لەیان لادەدەین، یان دەتوانین لایان بەرین و بزانین چین. بە هیوایی"بووە بە نرخی تەمەڵی"
شا جڵەوی ئەسپەکەی گرت و سواربوو، وتی:"ئێوارەتان باش" و بەجێیهێشتن.
(*) ئەمە چیرۆکێکی فۆلکلۆرییە، بە کەمێک دەستکارییەوە، لە زمانی ئینگلیزییەوە وەرمگێڕاوە بۆ کوردی. چیرۆکێکی مەبەستدارە و چەند پەندێکی لە پشتەوەیە.
ڕەزا شوان

ن□رو يــج : ٢٠٢٠